

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου

ΟΝΟΜΑ:

ΗΜ/ΝΙΑ: Κυριακή, 2 Φεβρουαρίου 2025

ΤΜΗΜΑ:

Βαθμός



%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

Πλάτωνος, Πρωταγόρας 320c-321b1.

Ἦν γάρ ποτε χρόνος ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἰμαρμένος γενέσεως, τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὅσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται. ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον, προσέταξαν Προμηθεὶ καὶ Ἐπιμηθεὶ κοσμήσαι τε καὶ νεῖμαι δυνάμεις ἐκάστοις ὡς πρέπει. Προμηθεὰ δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νεῖμαι, «Νείμαντος δέ μου,» ἔφη, «ἐπίσκεψαι» καὶ οὕτω πείσας νέμει. νέμων δὲ τοῖς μὲν ἰσχὺν ἄνευ τάχους προσῆπτεν, τοὺς δ' ἀσθενεστέρους τάχει ἐκόσμει· τοὺς δὲ ὠπλιζε, τοῖς δ' ἄοπλον διδούς φύσιν ἄλλην τιν' αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο δύναμιν εἰς σωτηρίαν. ἃ μὲν γὰρ αὐτῶν σμικρότητι ἤμπισχεν, πτηνὸν φυγῆν ἢ κατάγειον οἴκησιν ἔνεμεν· ἃ δὲ ἠὔξε μεγέθει, τῶδε αὐτῶ αὐτὰ ἔσωζεν· καὶ τᾶλλα οὕτως ἐπανισῶν ἔνεμεν. ταῦτα δὲ ἐμηχανᾶτο εὐλάβειαν ἔχων μὴ τι γένος ἀϊστωθείη· ἐπειδὴ δὲ αὐτοῖς ἀλληλοφθοριῶν διαφυγὰς ἐπήρκεσε, πρὸς τὰς ἐκ Διὸς ὥρας εὐμάρειαν ἐμηχανᾶτο ἀμφιεννύς αὐτὰ πυκναῖς τε θριξίν καὶ στερεοῖς δέρμασιν, ἱκανοῖς μὲν ἀμῦναι χειμῶνα, δυνατοῖς δὲ καὶ καύματα, καὶ εἰς εὐνάς ἰοῦσιν ὅπως ὑπάρχοι τὰ αὐτὰ ταῦτα στρωμνὴ οἰκεία τε καὶ αὐτοφυῆς ἐκάστω· καὶ ὑποδῶν τὰ μὲν ὄπλαῖς, τὰ δὲ [θριξίν καὶ] δέρμασιν στερεοῖς καὶ ἀναίμοις. τὸν τεῦθεν τροφὰς ἄλλοις ἄλλας ἐξεπόριζεν, τοῖς μὲν ἐκ γῆς βοτάνην, ἄλλοις δὲ δένδρων καρπούς, τοῖς δὲ ῥίζας· ἔστι δ' οἷς ἔδωκεν εἶναι τροφήν ζῶων ἄλλων βοράν· καὶ τοῖς μὲν ὀλιγογονίαν προσῆψε, τοῖς δ' ἀναλισκομένοις ὑπὸ τούτων πολυγονίαν, σωτηρίαν τῶ γενεῖ πορίζων.

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω θέσεις τη λέξη Σωστό αν είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος στην περίπτωση που είναι λανθασμένη.

- α. Από την πρώτη φράση του μύθου μεταφερόμαστε σε μια εποχή κατά την οποία υπήρχαν θνητά γένη και θεοί.
- β. Ο Προμηθεὺς και ο Επιμηθεὺς, τα δύο ἀδελφία, διατάχθηκαν από τους θεούς να μοιράσουν τις ικανότητες στα ἄλογα ὄντα, με τον Προμηθεὺς να ἀναλαμβάνει ἀπρόθυμα την εὐθύνη της κατανομῆς των ιδιοτήτων.
- γ. Μια από τις ικανότητες που δόθηκε στα θνητά ὄντα ἦταν ἡ ἀμύνα στις μεταβολές του καιροῦ.
- δ. Τα σαρκοφάγα ζῶα εφοδιάστηκαν με μεγάλη γονιμότητα, ἐνῶ τα φυτοφάγα με μικρή.
- ε. Οι θεοὶ πλάθουν τα θνητά ὄντα ἀπὸ χῶμα και φωτιά στα ἐγκατα της γῆς.

στ. Οι πιο ἀσθενεῖς οργανισμοὶ εφοδιάστηκαν με ταχύτητα για να μποροῦν να ἐπιβιώσουν.

Μονάδες 6

A2. «ἐπειδὴ δ' ἄγειν αὐτὰ πρὸς φῶς ἔμελλον»: Σε ποια λέξη του ἀρχαίου κειμένου ἀναφέρεται ἡ υπογραμμισμένη ἀντωνυμία;

Μονάδες 2

A3. «Νείμαντος δέ μου» ἔφη, «ἐπίσκεψαι»: Ποιο εἶναι το νοηματικό και συντακτικό υποκείμενο του ῥήματος ἔφη;

Μονάδες 2

B1α. Να εξηγήσετε και τους όρους **είμαρμένος - γενέσεως** στη φράση «ἐπειδὴ δὲ καὶ τούτοις χρόνος ἦλθεν εἴμαρμένος γενέσεως».
Μονάδες 6

B1β. «Προμηθεά δὲ παραιτεῖται Ἐπιμηθεὺς αὐτὸς νειμαί, «Νείμαντος δέ μου» ἔφη, «ἐπίσκεψαι.» καὶ οὕτω πείσας νέμει.»: Να εξηγήσετε τους λόγους της **αντιστροφής των ρόλων** Προμηθεά – Επιμηθεά, έτσι όπως παρουσιάζεται από τον Πρωταγόρα στην αρχή της δημιουργίας, βασιζόμενοι και στην ετυμολογία των ονομάτων των δύο αδελφών.
Μονάδες 4

B2. Η δημιουργία του κόσμου αποτέλεσε βασικό θέμα αναζήτησης της αρχαίας μυθολογικής και φιλοσοφικής σκέψης. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το παράλληλο κείμενο που σας δίνεται και βασιζόμενοι στο απόσπασμα "**τυποῦσιν αὐτὰ θεοὶ γῆς ἔνδον ἐκ γῆς καὶ πυρὸς μείξαντες καὶ τῶν ὄσα πυρὶ καὶ γῆ κεράννυται**" από τον μύθο του Πρωταγόρα, να αναζητήσετε την ύπαρξη κοινών κοσμολογικών και ανθρωπογονικών αναφορών.

- Μύθοι με θέμα τη δημιουργία του ανθρώπου από χώμα μας είναι γνωστοί και από άλλους λαούς (Αιγύπτιους, Βαβυλώνιους) [...] Όλοι οι αρχαιοελληνικοί μύθοι, θεογονικοί και ανθρωπογονικοί, που αναφέρονται σε όντα γεννημένα από γη, χώμα, πηλό, πέτρα, ακόμα και πετρωμένο καρπό, σπόρο και αβγό με κέλυφος από πέτρωμα, όλοι βασίζονται στην πρωταρχική διαπίστωση της γεννητικής δύναμης της γης, που σε κοινωνίες με μητριαρχικά πρότυπα εκφράζεται προεπιστημονικά με την πίστη στην παμμήτρια Γη. Ειδικά για τον ανθρωπογονικό μύθο της Πανδώρας, η ανάπτυξη της κεραμικής προϋποτίθεται: Οι θεοί που πλάθουν ανθρώπινα πλάσματα κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν τους έχουν πρότυπο τους ανθρώπους, που δίνουν τη δική τους μορφή στους θεούς τους, όταν πάνω στον κεραμευτικό τροχό κατασκευάζουν τα λατρευτικά τους ομοιώματα. Αυτή η ιδέα λειτουργεί ακόμα και στην πρώιμη ελληνική επιστήμη. Έτσι στον 6ο αι. π.Χ. ένας φιλόσοφος με γαιοκρατική φυσική θεωρία, ο Ξενοφάνης διδάσκει: όλοι έχουμε γίνει από χώμα και νερό [πάντες γὰρ γαίης τε καὶ ὕδατος ἐκγενόμεσθα (ἀπόσπ. 29 DK)].
Ελληνική Μυθολογία, Εκδοτική Αθηνών, τ. 2, σ.58
Μονάδες 10

B3.α. Να εντοπίσετε στο κείμενο από το πρωτότυπο μια (1) λέξη με την οποία παρουσιάζει ετυμολογική συγγένεια καθεμιά από τις παρακάτω (μονάδες 5):
▪ γνήσιος, μοίραρχος, άκρατος, άμαξα, νομοθέτης.

B3.β. Να γράψετε πέντε (5) σύνθετες λέξεις στα νέα ελληνικά με α' ή και β' συνθετικό που να προέρχεται από τη λέξη «γῆς» (μονάδες 5).
Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη *Σωστό*, αν είναι σωστή, ή τη λέξη *Λάθος*, αν είναι λανθασμένη:
α. Οι κατήγοροι του Σωκράτη ήταν ο Άνυτος, ο Μέλητος και ο Κίμων.
β. Η δίκη του Σωκράτη έλαβε χώρα στο λαϊκό δικαστήριο του *Αρείου Πάγου* στην Αθήνα.
γ. Ο Πλάτωνας πραγματοποίησε συνολικά τρία ταξίδια στη Σικελία.
δ. Μετά το δεύτερο ταξίδι του στη Σικελία, ο Πλάτωνας ίδρυσε την *Ακαδημία* του στην Αθήνα.
ε. Κατά το πρώτο ταξίδι του στη Σικελία, ο Πλάτωνας ήρθε σε επαφή με τον Πυθαγορισμό.
Μονάδες 10

Αδίδακτο Θέμα

50 μονάδες

Ξενοφώντας, Ἑλληνικά, 5, 1.11 – 1.18

Το 388 πΧ, ενώ διεξαγόταν ο Κορινθιακός Πόλεμος, σκοτώθηκε ο ναύαρχος των τριήρων των Λακεδαιμονίων που βρίσκονταν στην Αίγινα. Τα πληρώματα των πλοίων αρνήθηκαν να συνεχίσουν να εκπληρώνουν τα καθήκοντά τους αν δεν πληρώνονταν. Τότε, εστάλη εκεί ως ναύαρχος ο Τελευτίας για να αποτρέψει το ενδεχόμενο ανταρσίας. Ο νέος ναύαρχος, που απηύθυνε λόγο στους ναύτες και τους έπεισε να παραμείνουν στις θέσεις τους, αναδεικνύεται στο κείμενο ως ένας πραγματικός ηγέτης.

[11] Ακούσας δὲ ταῦτα ὁ Γοργώπας, ἐβοήθει μετὰ τε τῶν Αἰγινήτων καὶ σὺν τοῖς τῶν νεῶν ἐπιβάταις καὶ Σπαρτιατῶν οἱ ἔτυχον αὐτόθι παρόντες ὀκτώ. Καὶ ἀπὸ τῶν πληρωμάτων δὲ τῶν ἐκ τῶν νεῶν ἐκήρυσσε βοηθεῖν ὅσοι ἐλεύθεροι εἶεν ὥστ' ἐβοήθουν καὶ τούτων πολλοί, ὅτι ἐδύνατο ἕκαστος ὄπλον ἔχων. [12] Ἐπεὶ δὲ παρήλλαξαν οἱ πρῶτοι τὴν ἐνέδραν, ἐξανίστανται οἱ περὶ τὸν Χαβρίαν, καὶ εὐθύς ἠκόντιζον καὶ ἔβαλλον. ἐπῆσαν δὲ καὶ οἱ ἐκ τῶν νεῶν ἀποβεβηκότες ὀπλίται. καὶ οἱ μὲν πρῶτοι, ἅτε οὐδενὸς ἀθροῦ ὄντος, ταχὺ ἀπέθανον, ὧν ἦν Γοργώπας τε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι· ἐπεὶ δὲ οὗτοι ἔπεσον, ἐτράπησαν δὴ καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἀπέθανον Αἰγινήτων μὲν ὡς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν (...).

[13] Ἐκ δὲ τούτου οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ὥσπερ ἐν εἰσῆνῃ, ἔπλεον τὴν θάλατταν· οὐδὲ γὰρ τῷ Ἐτεονίκῳ ἤθελον οἱ ναῦται καίπερ ἀναγκάζοντι ἐμβάλλειν, ἐπεὶ μισθὸν οὐκ ἐδίδου. Ἐκ δὲ τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι Τελευτίαν αὐτὸν ἐκπέμπουσιν ἐπὶ ταύτας τὰς ναῦς ναύαρχον. Ὡς δὲ εἶδον αὐτὸν ἤκοντα οἱ ναῦται, ὑπερήσθησαν*. Ὁ δ' αὐτοὺς συγκαλέσας εἶπε τοιάδε· [14] «Ὁ ἄνδρες στρατιῶται, ἐγὼ χρήματα μὲν οὐκ ἔχων ἦκω· ἐὰν μέντοι θεὸς ἐθέλη καὶ ὑμεῖς συμπροθυμῆσθε, πειράσομαι τὰ ἐπιτήδεια ὑμῖν ὡς πλεῖστα πορίζειν. Εὐ δ' ἴστε, ἐγὼ ὅταν ὑμῶν ἄρχω, εὐχομαί τε οὐδὲν ἦττον ζῆν ὑμᾶς ἢ καὶ ἐμαυτόν, τὰ τ' ἐπιτήδεια θαυμάσαίτε μὲν ἂν ἴσως, εἰ φαίην βούλεσθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἐμὲ ἔχειν· ἐγὼ δὲ νῆ τοὺς θεοὺς καὶ δεξαίμην ἂν αὐτὸς μᾶλλον δύο ἡμέρας ἄσιτος ἢ ὑμᾶς μίαν γενέσθαι ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέωκτο μὲν δήπου καὶ πρόσθεν εἰσιέναι τῷ δεομένῳ τι ἐμοῦ, ἀνεώξεται δὲ καὶ νῦν. [15] Ὡστε ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον διαιτώμενον ἂν δὲ ἀνεχόμενόν με ὀραῖτε καὶ ψύχη καὶ θάλπη καὶ ἀγρυπνίαν, οἴεσθε καὶ ὑμεῖς ταῦτα πάντα καρτερεῖν. Οὐδὲν γὰρ ἐγὼ τούτων κελεύω ὑμᾶς ποιεῖν ἵνα ἀνιᾶσθε*, ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων ἀγαθόν τι λαμβάνητε. [16] καὶ ἡ πόλις δέ τοι, ἔφη, ὧ ἄνδρες στρατιῶται, ἡ ἡμετέρα, ἡ δοκεῖ εὐδαίμων εἶναι, εὐ ἴστε ὅτι τὰγαθὰ καὶ τὰ καλὰ ἐκτήσατο οὐ ῥαθυμοῦσα, ἀλλὰ ἐθέλουσα καὶ πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, ὁπότε δέοι. [...] [18] ὁ μὲν ταῦτ' εἶπεν, οἱ δὲ πάντες ἀνεβόησαν παραγγέλλειν ὅτι ἂν δέη, ὡς σφῶν ὑπηρετησόντων. ὁ δὲ τεθυμένος ἐτύγχανεν· εἶπε δέ· «ἄγετε, ὧ ἄνδρες, **δειπνήσητε** μὲν ἄπερ καὶ ὡς ἐμέλλετε.»

- ὑπερήσθησαν < ὑπερήδομαι: ενθουσιάζομαι. • ἀνιᾶσθε < ἀνιῶμαι: ταλαιπωροῦμαι, στενοχωριέμαι.

Γ1. Από τις §§ 12-14 του κειμένου, να μεταφράσετε το απόσπασμα «ἐπεὶ δὲ οὗτοι ἔπεσον, ἐτράπησαν δὴ καὶ οἱ ἄλλοι. ... πειράσομαι τὰ ἐπιτήδεια ὑμῖν ὡς πλεῖστα πορίζειν.» (στίχοι 6 - 13) Μονάδες 20

Γ2. Να περιγράψετε το περιεχόμενο των όσων αναφέρει ο Τελευταίος προς τους στρατιώτες του (§§ 14-16), στην προσπάθειά του να τούς καθησυχάσει και να τούς πείσει να παραμείνουν στις θέσεις τους.
Μονάδες 10

Γ3. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- **ἐτράπησαν:** το α' ενικό της οριστικής του Παρατατικού της μέσης φωνής, καθώς επίσης & το α' ενικό της οριστικής του Παρακειμένου της ενεργητικής φωνής.
- **ἐκπέμπουσιν:** το β' και γ' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του μέσου Παρακειμένου.
- **ἐκήρυξε:** το απαρέμφατο του Αορίστου της ενεργητικής φωνής.
& το απαρέμφατο του Παρακειμένου της μέσης φωνής.
- **παρήλλαξαν:** το α' ενικό της οριστικής του Παρακειμένου της μέσης φωνής.
- **ἄγετε:** το β' και το γ' ενικό της οριστικής του μέσου Παρακειμένου.
- **εἶπε:** το α' ενικό της οριστικής του Παρακειμένου της ενεργητικής φωνής. Μονάδες 10

Γ4.α. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη της υπογραμμισμένης πρότασης σε παθητική και να δικαιολογήσετε τον αριθμό στον οποίο τοποθετήσατε το ρήμα (3 μονάδες). Στη συνέχεια να γράψετε ποιος όρος δηλώνει το πρόσωπο που ενεργεί στην αρχική πρόταση του κειμένου, αλλά και την πρόταση που σχηματίσατε εσείς (2 μονάδες).

— «Ὡστε ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον δαιτώμενον.»

Γ4.β. Να απαντήσετε σε ό,τι ζητείται στην κάθε περίπτωση:

— «Εὖ δ' ἴστε, ἐγὼ ὅταν ὑμῶν ἄρχω, εὐχομαί τε οὐδὲν ἦττον ζῆν ὑμᾶς ἢ καὶ ἐμαυτόν, τὰ τ' ἐπιτήδεια θαυμάσαίτε μὲν ἂν ἴσως, εἰ φαίην βούλεσθαι ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἐμὲ ἔχειν»:

Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης που έχει υπογραμμισθεί και να δικαιολογήσετε την εισαγωγή της (2 μονάδες).

— «ἄγετε, ὦ ἄνδρες, δειπνήσητε μὲν ἄπερ καὶ ὡς ἐμέλλετε»:

Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης που εκφέρεται με το ρήμα που υπογραμμισθεί και να δικαιολογήσετε την επιλογή της έγκλισης εκφοράς της (2 μονάδες).

Γ4.γ. Να μελετήσετε το παρακάτω χωρίο του κειμένου:

— «καὶ ἡ πόλις (...) ἡ ἡμετέρα, ἡ δοκεῖ εὐδαίμων εἶναι, εὖ ἴστε ὅτι τὰγαθὰ καὶ τὰ καλὰ ἐκτίσατο οὐ ῥαθυμοῦσα, ἀλλὰ ἐθέλουσα καὶ πονεῖν καὶ κινδυνεύειν, ὅποτε δέοι.»

Να αντιγράψετε στο τετράδιό σας την παρακάτω πρόταση συμπληρώνοντας το περιεχόμενό της με τη σωστή από τις προτεινόμενες απαντήσεις: (1 μονάδα):

- Το ρήμα ἐκτίσατο, που έχει υπογραμμισθεί στο παραπάνω χωρίο,
I. είναι μέσης φωνής και παθητικής διάθεσης.
II. Είναι μέσης διάθεσης, περιποιητικό, δηλώνοντας την ωφέλεια του υποκειμένου του.
III. Είναι μέσο αλληλοπαθητικό, δηλώντας αλληλοπάθεια μεταξύ των υποκειμένων του.

Μονάδες 10

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ, ΕΡΡΩΣΘΕ !!!